МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

DOI: https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національна академія педагогічних наук України
Міжнародна асоціація ректорів педагогічних університетів Європи
Благодійний фонд польсько-українського партнерства

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

Матеріали
Міжнародного форуму
. . .
16 лютого **2023**

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)
М 74

Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 26 січня 2023 року)

За загальною редакцією** академіка **В. П. Андрущенка

Редакційна колегія:

Віктор Андрущенко – в. о. ректора УДУ імені Михайла Драгоманова *(голова редакційної колегії);*
Лєшек Корпоровіч – професор Яггелонського університету (Республіка Польща);
Роман Вернидуб – проректор з навчально-методичної роботи УДУ імені Михайла Драгоманова *(заступник голови редакційної колегії*);
Григорій Торбін – проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова *(заступник голови редакційної колегії);*
Павло Горінов – в. о. директора навчально-наукового інституту права УДУ імені Михайла Драгоманова;
Володимир Євтух – декан факультету соціально-політичних наук УДУ імені Михайла Драгоманова;
Юрій Кондратьєв – директор Міждисциплінарного центру складних систем УДУ імені Михайла Драгоманова;
Микола Кириченко – директор Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України;
Лариса Лук'янова – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України;
Наталія Мозгова – завідувач кафедри філософії УДУ імені Михайла Драгоманова;
Тарас Олефіренко – декан педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
Василь Федоришин – декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла Драгоманова;
Сергій Русаков – директор навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
Наталія Титова – завідувач кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова;
Таміла Новіцька – директор Центру молодіжної політики УДУ імені Михайла Драгоманова.

М 74 **Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу** : збірник матеріалів міжнародного форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенка. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 455 с.

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародного форуму, де розглядаються актуальні питання стратегічних напрямів пріоритетів галузей наук і знань, зокрема з неперервної освіти та педагогічної інноватики, освітньої політики, публічного управління та громадського самоврядування.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі філософії, політології, управління, психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)

DOI: https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02

© Автори статей, 2023
© Редакційна колегія, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

остаточним, адже потребує більш глибинного вивчення можливостей реалізації потенціалу storytelling-технології у вирішенні кризових питань, викликаних сучасними реаліями, розробці практичних матеріалів та рекомендацій для педагогів ЗДО та батьків дітей дошкільного віку.

Використана література:

1. Крутій К., Зданевич Л. Сторітелінг: мистецтво розповідання, або Як зацікавити й мотивувати дітей. *Дошкільне виховання*. № 7. 2017. С. 2-6.
2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: Науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
3. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні. Лист МОН № 1/3845-22 від 02.04.22 року.
4. Шулигіна Р. А., Бондар І. О. Інформаційно-педагогічний конструкт storytelling-технології як ефективний інструмент формування особистості дошкільника. Materials of the XXIX – the International Science Conference «*Science, theory and practice*», Tokyo, Japan. June 08 – 11, 2021. С. 429-434.

УДК 378.091.3:338.48

Буличева Т. В.
кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму,
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна;

Гринюк Т. А.
кандидат географічних наук, доцент кафедри географії
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Розвиток туризму актуалізує проблему підготовки кадрів у системі професійної туристичної освіти. Ця проблема повинна враховувати контроль над технологіями, якість туристичного продукту, зв’язок з фундаментальними та прикладними науковими дослідженнями, системами раннього оповіщення та моніторингу сфери туристичної діяльності, регіонального співробітництва та розвитку.

З розвитком різноманітних напрямів туристичної діяльності (туристський маркетинг території, рекламна політика туристичних дестинацій, анімаційна діяльність на курортах, віртуальні музеї та екскурсії, нові види туризму тощо) поле туризму розширюється внаслідок появи кваліфікаційних вимог та запитів на нові види праці, знань, умінь, навичок. Відбувається становлення нових напрямів туризму, а звідси цілого комплексу спеціалізацій та спеціальностей, у яких виникають науково обґрунтовані школи туризму.

Більшість шкіл туристичної та готельної справи в Європі відкриті на базі діючих готелів, де студенти там же і проживають, що дозволяє їм отримувати практичні

професійні навички в умовах, максимально наближених до реальності. Подібний досвід являє безперечний інтерес та перспективи для підвищення якості підготовки профільних спеціалістів в Україні, так як у вітчизняних навчальних закладах подібних готельних баз практично немає. Порівняно з українською освітою, європейська передбачає проведення виробничих практик обсягом від 50 до 70% навчального часу, а також забезпечується академічна мобільність студентів та викладачів. Розширюються міжнародні та міжуніверситетські обміни праці з можливістю працевлаштування студентів [1].

Серед найкращих європейських шкіл у сфері туризму, де здійснюється така практика вважається Міжнародна бізнес-школа готельного та туристичного менеджменту «Ватель» у Франції, коледж готельного менеджменту «Шеннон» в Ірландії, Міжнародний університет Шиллера в Мадриді в Іспанії та інші.

Якість професійної підготовки випускників різних рівнів освіти не завжди відповідає як вимогам роботодавців, так і відповідним світовим стандартам. Аналіз навчальних планів середньої та вищої професійної освіти показав, що на виробничу практику відводиться від 10 до 20% навчального часу.

Робота у сфері туризму та готельно-ресторанного господарства вважається престижною, а попит на спеціальність був до недавнього часу стабільно високим, що дозволяло вищим навчальним закладам підтримувати ціни на контрактну форму на рівні, що перевищує собівартість навчання. Події останніх років – COVID-19 та повномасштабна війна, значно знизили інтерес до професії, що, на жаль, не вплинуло на перегляд фінансових умов навчання.

Аналіз системи підготовки випускників у сфері туризму в Україні дає підстави стверджувати про деяку застарілість у підходах викладання. Проводиться дуже мало практичних занять з висококваліфікованими фахівцями, які займаються практичною діяльністю у сфері туризму (туристичні оператори, готельно-ресторанний бізнес, музейна справа, анімація тощо). Крім того, велика кількість теоретичного матеріалу, яка викладається, дається більше для розвитку розумової діяльності студентів, їх особистості, проте мало де може бути застосована на практиці. При викладанні дисциплін доцільно враховувати потреби туристичних фірм та агенцій, застосовувати новітню інформацію щодо технологічного оснащення та програмного забезпечення, які сьогодні існують в сфері туризму. Особливе значення має максимальне наближення навчання до реальних умов функціонування підприємств туристичного бізнесу. Досягнення цього завдання може бути реалізовано за рахунок ефективної організації практик та стажувань студентів, а також за допомогою формування імітаційних середовищ у ЗВО, застосуванні інтерактивних методів навчання.

Безпосередньо перед повномасштабною війною кафедрою туризму університету було започатковано серію зустрічей з висококваліфікованими представниками практичного туризму по проведенню майстер класів щодо новітніх тенденцій у галузі, зокрема з Слободян Л. І., директором туристичної компанії «Експрес вояж», генеральним представником круїзного холдингу Royal Caribbean International в Україні, Захаренко І. І., директором туристичної агенції «Феєрія мандрів». На жаль, подальші плани на зустрічі зруйнувала війна.

Невід'ємною частиною університетської освіти має стати підготовка фахівців, здатних творчо працювати та розвиватись в інноваційних умовах сучасного суспільства. Успішний розвиток фахівців у галузі туризму неможливий без поєднання наступних сфер: дослідницької, що передбачає високу кваліфікацію та підприємницької, суб'єкти якої мають стратегічне мислення, здатність до навчання, сприйняття та адаптацію знань [2, с. 141].

Успішність розвитку українського туризму визначається діяльністю висококваліфікованих фахівців галузі, підготовлених лише на рівні світових стандартів. У

зв'язку з цим ключовим завданням сьогодні стає створення умов для формування та розвитку ефективної системи підготовки та перепідготовки кадрів у сфері туризму [3, с. 83].

Підготовка кадрів для туристичної сфери пов'язана з формуванням не лише професійних компетенцій, а й комунікативних навичок. Туристична галузь інтегрує в собі як високотехнологічні, так й комунікативні навички, вивчення яких, зазвичай, поки здійснюється фрагментарно. Особлива увага має приділятися формуванню професійно-етичних норм та цінностей, розвитку комунікативної культури, навичкам профілактики та вирішення конфліктів, зокрема вивчення етичних норм обслуговування клієнта, орієнтованих на його інтереси та потреби [4, с. 40].

Суттєво поліпшить якість туристичної освіти може можливість включення до переліку дисциплін низки предметів з суміжних технологічних спеціальностей ЗВО, що дозволить забезпечувати спеціалізовану та різнобічну підготовку фахівців.

Слабка мовна підготовка випускників профільних напрямів обмежує можливості працевлаштування, адже у сучасних умовах глобалізації вільне володіння іноземною мовою належить до обов'язкових елементів стандартів якісного сервісу. Підвищення якості туристичної освіти в українських ЗВО може бути досягнута за рахунок розширення баз практик та стажувань для поглибленого вивчення іноземних мов, культури, традицій інших спільнот та виховання толерантного ставлення до культури споживача послуг.

Фактором ефективного формування професійних компетенцій майбутніх спеціалістів у сфері туризму є моніторинг ринку праці. Зараз ситуація з працевлаштуванням ускладнена через скорочення загальної кількості туристичних компаній різних організаційно-правових форм на 24,5%, а чисельності зайнятих в них на 13,5% [5]. Ще зовсім недавно, до війни, спостерігалось зниження середньооблікової чисельності працівників як і потреба у співробітниках зі спеціальною освітою, що пояснюється високим рівнем автоматизації процесу роздрібних продажів. Незважаючи на автоматизацію багатьох процесів та зниження кількості посередників у процесі реалізації послуг, виникають нові напрями та спеціальності, адже сфера обслуговування передбачає особисте спілкування споживачів з персоналом, а, на думку багатьох аналітиків, в епоху стрімкого розвитку технологій відсутність часу на традиційні види комунікацій у повсякденній практиці, життя диктуватиме попит на звичайне спілкування як один із обов'язкових елементів комунікації.

Удосконалення підготовки справжніх професіоналів сфери туризму повинно ґрунтуватись на:

– зміцненні науково-методичної бази туристичної освіти, включаючи розробку освітніх стандартів, навчальних планів, програм для всіх форм навчання, у т. ч. додаткової та освіти після закінчення вищого навчального закладу;

– зміцненні навчально-методичної бази, включаючи розробку підручників та навчальних посібників, методичних комплексів, електронних бібліотек, довідників та ін. для працівників галузі;

– розробці стратегії партнерських відносин між кафедрою туризму університету і підприємствами індустрії туризму та гостинності шляхом співпраці вчених фахівців-практиків;

– розробці нових концептуальних підходів до організації практичного навчання студентів за обов'язковою та зацікавленою участю стейкхолдерів, а саме, представників галузі, туристичних адміністрацій, регіональних та місцевих органів влади;

– формуванні нової моделі фахівця у сфері туризму та гостинності з урахуванням змін потреб суспільства;

– реорганізації системи перепідготовки та підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу шляхом створення єдиних центрів перепідготовки на базі провідних вузів індустрії туризму;

– створенні тренінгових центрів, оснащених сучасним обладнанням, що постійно оновлюється, для проведення практичних занять, проходження практик, посиленні матеріально-технічної та науково-методичної бази освітніх установ;

– заохоченні викладачів систематично підвищувати свою кваліфікацію та самим отримувати досвід роботи у сфері туризму та гостинності на підприємствах галузі.

Використана література:

1. Матеріали круглого столу «Тенденції розвитку туристичної освіти за кордоном: історичний огляд та сучасні реалії Швейцарії. 2019. URL: https://fpgoe.npu.edu.ua/wpcontent /uploads/2021/02/%D0%9A%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%81 %D1%82i%D0%BB_23_%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0% BD%D1%8F_2019.pdf.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. 3-е вид., допов. Київ : Академвидав, 2016. 352 с.
3. Тимофій О. Підготовка майбутніх фахівців з організації сільського зеленого туризму в Україні. Обрії. Науково-педагогічний журнал. 2012. № 2 (35). С. 83-84.
4. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2006.
5. Туризм під час війни URL: https://www.rbc.ua > ukr > travel

УДК 364.4:37.01

Вайнола Р. Х.
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

ІННОВАЦІЇ В СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ

Поняття «інновація» нині постає як суттєвий елемент розвитку освіти, забезпечення вимог модернізації, оновлення та реалізації актуальних завдань соціального виховання особистості громадянина, можливостей оптимізації освітнього процесу в умовах соціально-турбулентного світу.

Термін інновація означає нововведення, новизну, зміни, засіб і процес, що передбачає введення чогось нового. Інновації відображаються в тенденціях накопичення й видозміни ініціатив і нововведень в освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти. Стосовно педагогічного процесу інновація, пер за все, означає введення нового у цілі, зміст, методи і форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності учасників педагогічного процесу. Так П. Волкова інновацію освіти визначає як «цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог» [1, с. 403]. У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях педагогічна інновація розглядається як